

Oponentský posudek na práci Barbory Kocánové

De mutacionibus aeris. Kořeny, tradice a vývoj středověké nauky o předpovídání počasí, včetně recepce v bohemikálních rukopisech. Praha 2014

Meteorologické problematice se doktorandka věnovala už ve své magisterské diplomové práci, zvolené téma tedy studuje již celou řadu let a stala se přední znalkyní v našem prostředí poněkud opomíjené středověké historie této vědní disciplíny. Svou erudici náležitě prokazuje v předložené disertační práci pojednávající o předpovědích počasí.

Na rozdíl od našeho prostředí byla tomuto tématu v zahraničí věnována pozornost (přehled dosavadních bádání je zpřístupněn v úvodu na s. 17-27). Doktorandka tak mohla podat zasvěcený pohled na vývoj předpovídání počasí od antických dob přes raný středověk, díla arabských učenců až k nejznámějším středověkým autorům a textům 13. až 15. století. Tyto kapitoly, které vyplňují převážnou část práce, však nemají jen kompilační charakter. Autorka v nich vycházela z četných pramenů ať již tištěných nebo dochovaných pouze v rukopisech (rozsáhlý seznam vydaných textů je uveden na s. 198-204, rukopisy a v nich dochované texty na s. 204-209).

Hlavním přínosem předložené práce je ovšem část pojednávající o našem prostředí. (Autorkou je tato kapitola poněkud neobratně nazvána *Nauka o předpovídání počasí ve středověkých Čechách*, třebaže má přesah i na Moravu a v textu se správně užívá označení české země.) Tato kapitola je založena na důkladném studiu kodikologického materiálu, autorkou dohledaného a rozebraného. Excelentní znalost problematiky jí navíc umožnila opravit či upřesnit řadu údajů v dosavadních katalozích. Na tomto místě musím náležitě ocenit, že doktorandka využívala i středověké katalogy rukopisů, i když zde postrádám zmínky o tom, že by pracovala s hojně dochovanými (a také vydanými) katalogy knihovny pražské metropolitní kapituly. Součástí této kapitoly je i přehled bohemikálních rukopisných sborníků textů k předpovídání počasí. Třebaže většině z nich je věnována značná pozornost, což je samozřejmě dáno počtem relevantních textů, moravský zástupce, rukopis knihovny augustiniánského kláštera na Starém Brně A 64 s pouhými dvěma zachycenými položkami stojí tak trochu na okraji autorčina zájmu. (I když zde samozřejmě musím zaznamenat opravený údaj o *Liber imbrium* Heřmana z Korutan.) Rozhodně by si však zasloužila pozornost zmínka Vladislava Dokoupila o písaři tohoto rukopisu – „patrně Johannes de Colonia“ (u rukopisu A 117 už Dokoupil od tohoto váhání upustil). Pokud opravdu ruku z A 64 a části A 117 můžeme ztotožnit, nevystupuje nám zde z anonymity další osobnost, která nemusela být jen písařem, ale která (třebaže nebyla autorem textů) o

astronomickou a meteorologickou problematiku obsaženou v kodexu A 64 projevovala intenzivní zájem?

Práce B. Kocánové je důkladným zpracováním v našem prostředí dosud opomíjené problematiky. Autorka zevrubně rozebrala na základě pramenů (vydaných, pro naše prostředí ale zejména rukopisných) i literatury všechny otázky související s předpovídáním počasí (včetně exkurzu o recepci řeckých a arabských termínů v latině). Poněkud mně však vadily některé maličkosti spíše formulačního rázu. Užívání latinských a českých forem některých jmen: v seznamu pramenů rozhodně není na místě česká podoba jména u latinských či řeckých edicí. A tato otázka měla být lépe vyřešena i v textu, např. Jan Andreae Šindel je zcela zbytečně uváděn makarónsky. Distinkce mezi *monachus* a *regularis* se začíná stírat už v 15. století. Přesto se domnívám, že v odborném textu by se neměl vyskytovat mnich Oldřich Kříž z Telče ani jiní mniši augustiniáni. Opatrná bych byla i při užívání označení církevní otec, např. Beda již rozhodně nemůže být spojován s křesťanským starověkem, a tak mu chybí *antiquitas*. V ukázce z Křížova textu na s. 145 vidím *ingrossat*.

Po prostudování práce musím do závěru svého posudku velmi ráda uvést, že práce Barbory Kocánové plně vyhovuje kritériím kladeným na disertační práce, a doporučuji ji k obhajobě.

V Brně 27. května 2014

doc. PhDr. Helena Krmíčková, Dr.
oponentka práce